

GŁOS KAZIMIERZA

160. Rocznica Powstania Styczniowego

Redaktor - Hanna Lubaszko (oddział przygotowania wojskowego)

Opieka - Lilla Kłós

POTYCZKI O MIŃSK MAZOWIECKI

Powstańcy atakowali także Rosjan stacjonujących w naszym mieście. **W nocy z 15 na 16 kwietnia 1863 r.** oddział Józefa Jankowskiego dokonał śmiałego ataku na garnizon w Mińsku, w którym kwaterowało 300 żołnierzy piechoty i 150 jazdy. St. Ciąćka pisał, że była to rota grenadierów, lotny pułk artylerii oraz szwadron kozaków i huzarów. Wojsko nie odważyło się wyjść z koszar.

Broń powstańcza znaleziona przy rozbiórce domu przy ul. Warszawskiej – wystawa zbiorów Mariusza Dzieńko

Potyczka trwała, od g. 23 do g. 2 w nocy. O świcie, gdy Jankowski opuścił już Mińsk, wysłano za nim pościg, 60 osób z lotnego pułku artylerii i 30 kozaków. W nocy zginęło 10 rosyjskich żołnierzy.

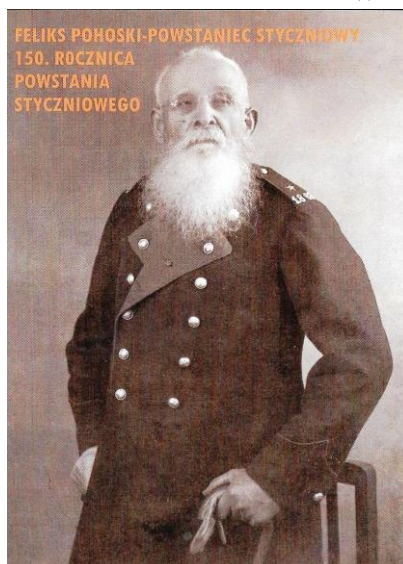
Aureliusz Chróścielewski wspominał walki oddziału Marcina Borelowskiego toczone **w kwietniu 1863 r.** na wydmych pagórkach i lesie k/ Kędzieraku.

Kolejny raz powstańcy zaatakowali Mińsk w nocy **z 17 na 18 maja 1863 r.**

A. Wocial, *Powstanie styczniowe 1863 r. w powiecie stanisławowskim*, [w:] „Rocznik Mińskomazowiecki” z. 5/1999; S. Ciąćka, *Mińsk w latach 1795-1918*, [w:] *Dzieje Mińska Mazowieckiego 1421-1971*, Warszawa 1976; T. Chróścielewski, [w:] *Pejzaż z Bałką i paniutkami*, Łódź 1984.

Dowódcy walczący na ziemi mińskiej

plk Ziemomysław Kuczyk
plk Walenty Teofil Lewandowski
ppłk Ignacy Mystkowski ps. *Ojciec*
Karol Krysiński - naczelnik wojskowy
ks. Stanisław Brzóska ps. gen. Brzeziński
Adam Andrzej Zieliński
mjr Józef Jankowski ps. *Szydłowski*
Jan Matliński ps. *Sokół*
Władysław Czarkowski
Marcin Borelowski ps. *Lelewel*
plk. Kazimierz Kobylański
Kazimierz Lutyński
Kazimierz Narbut
Michał Heidenreich ps. *Kruk*
Leonard Meżyński
kpt. Aleksander Stępnicki
Ludwik Barder
Władysław Strzyżewski
ppłk Józef Leniecki i Grzegorz Wojdyga

BOHATEROWIE POWSTANIA STYCZNIOWEGO

Przy ul. Siennickiej kiedyś Lubelskiej obok obecnej Szkoły Podstawowej Nr 4 jest miejsce pamięci poświęcone bohaterom powstania 1863 r. Powstańcy upamiętnieni krzyżem i płytą mieli walczyć w oddziale Marcina Borelowskiego „Lelwela”.

Po bitwie pod Stoczkiem Łukowskim kilkudziesięciu z nich przedostało się do Mińska skąd pochodzili, aby opatrzyć rany i zdobyć prowiant. O obecności powstańców dowiedział się stacjonujący w mieście pułk dragonów włodzimierskich. Rosjanie pojmali ok. dwudziestu Polaków, otrzymali oni najwyższy wymiar kary – śmierć przez powieszenie. Skazańcy dla postrachu przez kilka dni wisieli na świerkach rosnących przy dzisiejszej ul. Siennickiej. Zaborca pogrzebał ich w nieznanym miejscu, po to, by grób nie stał się miejscem kultu.

W 1938 r. Zarząd Miasta Mińsk Mazowiecki upamiętnił powstańców płytą z godłem Rządu Narodowego. W miejscu kaźni stanął krzyż. W 100 rocznicę wybuchu powstania nową płytę ufundowali rzemieślnicy. Krzyż stał na prywatnej posesji, gdyż nie „pasował” on władzom komunistycznym, na właściwe miejsce powrócił w styczniu 1991 r.

W 2003 r. władze miasta zrekonstruowały płytę z pierwotnym napisem: **Bohaterom powstania 1863 r. współobywatelom miasta Mińsk Mazowiecki na miejscu ich kaźni w XX rocznicę niepodległości ...**

Od 2017 r. Szkoła Podstawowa nr 4 w Mińsku Mazowieckim nosi imię **Powstańców Styczniowych**.

Pocztówka MZM wydana w 150. rocznicę powstania

Kapliczka nad mogiłą powstańca...

Tadeusz

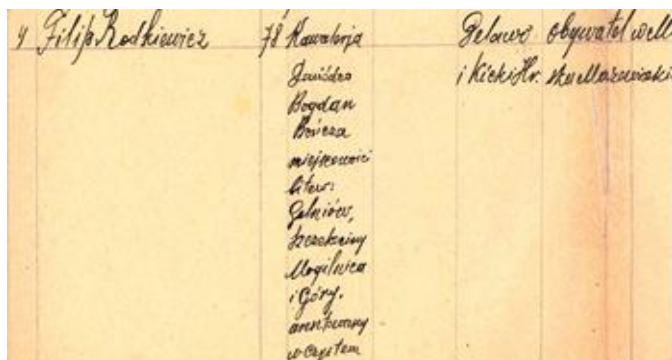
Chróścielewski wspominał, że przy dawnej ul. Polowej – dziś ul. Kolejowej, stała stara, samotna sosna z przybitym blaszanym obrazkiem Matki Boskiej. Obok drzewa był „(...)

garbik ziemi, ni to kopczyk ni grób”.

Legenda głosiła, że to mogiła powstańca styczniowego. Z inicjatywy matki autora niszczący obrazek umieszczono w drewnianej kapliczce. Kapliczkę poświęcił ks. Józef Dziąg, któremu towarzyszyli okoliczni mieszkańcy. Obecnie w tym miejscu stoi słup wysokiego napięcia.

Inna legenda związana z najstarszą sosną w Polsce znajdującą się na granicy miasta przy drodze na Gliniak. Pod korzeniami drzewa miał się schronić ranny powstaniec.

Oprac. na podst. opowiadania *Sosna z kapliczką nad mogiłą powstańca*, *Spacery z ojcem* [w:] *Pejzaż z Bałką i paniątkami*, Łódź 1984.

Powstańcy w wolnej Polsce

APW, o. O., Akta m. Mińska Mazowieckiego 1877-1949, sygn. 39, k. 40.

Niepodległości doczekało w Mińsku 5 byłych powstańców. Pismo Królewsko-Polskiego Ministerstwa Zdrowia Publicznego, Opieki Społecznej i Ochrony Pracy z dn. 27 VI 1918 r. wymienia: **Jana Tomaszewskiego** (kosynier), **Jana Tomkiewicza** (kosynier), **Władysława Wagnera** (żołnierz piechoty), **Wojciecha Spodara** (dragon) i **Filipa Rodkiewicza** (kawalerzysta). Te same nazwiska przytacza na podst. dokumentu z 29. 07.1917 r. St. Ciąćka.

Filip Rodkiewicz to osoba zasłużona dla naszego miasta. Filantrop, działacz oświatowy, twórca amatorskiego teatru, darczyńca szpitala powiatowego i kościoła parafialnego, długoletni prezes straży pożarnej.

W styczniu 2017 r. jedna z sal lekcyjnych Szkoły Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II w Mińsku Mazowieckim otrzymała jego imię.

Filip Rodkiewicz
1838-1918

Stefania Pietraszewska

Nieliczne kobiety walczyły w powstaniu styczniowym. Mińszczanie mogą być dumni z urodzonej w 1841 r. w tym mieście Stefanii Pietraszewskiej, która wraz ojcem Ignacym wzięła udział w insurekcji.

Źródło: Inf. i zdj. : 1863 *Pamiętamy. Powstanie styczniowe* wystawa zbiorów z kolekcji Mariusza Dziennio.

POWSTANIE STYCZNIOWE W POWIECIE STANISŁAWOWSKIM

W powiecie stanisławowskim, do którego należał Mińsk nie doszło do żadnego wystąpienia w noc styczniową. Jednak nazajutrz po wybuchu powstania do powiatu stanisławowskiego, dla wzmocnienia 900-osobowego garnizonu w Mińsku, Rosjanie skierowali z warszawy 3 i 4 kompanię 1 batalionu kostromskiego pułku pod dowództwem pułkownika Rejnhala. Dopiero później, gdy powstanie przybrało rozmiary takie, że do jego tłumienia potrzeba było dodatkowo wzmocnić wojska stacjonujące w garnizonie, ilość wojska została powiększona. W styczniu 1864 r., przystępując do ostatecznej likwidacji powstania, podzielono wojska oddziału siedleckiego na mniejsze oddziały.

A. Wocial, *Powstanie styczniowe 1863 r. w powiecie stanisławowskim*, [w:] „Rocznik Mińskomazowiecki” z. 5/1999.

Miejsca pamięci powstania styczniowego w powiecie mińskim

Cegłów – krzyż przy drodze Cegłów/Pelczanka, miejsce pochówku powstańców z oddziału płk. Kazimierza Kobylińskiego; mogiła weterana Józefa Kwiatkowskiego, cmentarz parafialny,

Chobot – pomnik powstańca Ludwika Walesiaka,
Długa Kościelna – pomnik na mogile powstańców oddziału mjr. Józefa Jankowskiego,

Kałuszyn – krzyż na placu targowym ,

Kuflew – krzyż obok cmentarza miejsce pochówku 25. powstańców z oddziału płk. Kazimierza Kobylińskiego,

Mienia – mogiła oznaczona trzema krzyżami,

Mińsk Mazowiecki – miejsce straceń ok. 20. powstańców z oddziału Marcina Borelowskiego oraz płyta płk Zawadzkiego i grób weterana Sikory na cmentarzu parafialnym ,

Ostrów Kania – krzyż upamiętniający powstańców z oddziału mjr. Józefa Jankowskiego,

Rudnik – przydrożny krzyż powstaniec z oddziału płk.

Kazimierza Kobylińskiego,

Siennica- mogiły Grzegorza Wojdygi i braci Carrosi na cmentarzu parafialnym oraz krzyż na cmentarzu przykościelnym – mogile płk Kazimierza Kobylińskiego i 7. powstańców,

Siodło – Zglechów krzyż w miejscu pochówku 12 powstańców z oddziału Grzegorza Wojdygi.

Koszowy A., Siwek A., Wicka A., Zachara T., *Powstanie styczniowe. Mogiły i miejsca pamięci*, Tom II, Warszawa 2013.